

12 juni 2018

Fietsblog GLD-1: Polder en Zuiderzee

Gisteren miste ik op een haar na de gelegenheid om het stoomgemaal van Arkemheen te bezoeken, het grootste en meest actieve gemaal langs de Zeedijk in deze omgeving. Er wordt zelfs een stoomcursus gegeven. Het gemaal hield de polder droog en speelde een rol in het Sinterklaasverhaal van 2010 toen de Sint op nationale televisie arriveerde in het verderop gelegen Harderwijk. De pakjes waren weer eens verdwenen en bleken allemaal in de schoorsteen van dit gemaal te zitten. Waarom is me niet meer duidelijk, maar het plaatje van het stoomgemaal is me wel bijgebleven.

Van dat gemaal heb ik gisteren dan ook een mooie foto gemaakt. Op de dijk zaten twee mensen aan de picknicktafel, die me gadesloegen toen ik me langzaam vanaf de dijk in het water liet glijden. Hierdoor krijg je namelijk een uniek perspectief door de openstaande sluisdeuren op het achterliggende gemaal. De sluis is het sluitstuk [Privacy & Cookie verklaring](#) e bij

het sluizencomplex in de beek de Grebbe bij Rhenen begint. Daar liet men bij militaire dreiging uit het Oosten het water de vallei in stromen. De zustersluis nabij Spakenburg moest door sluiting voorkomen dat het water de vallei weer uit kon stromen in de Zuiderzee. Als de dreiging voorbij was of, wat vaker is voorgekomen, de strijd verloren, dan mocht het stoomgemaal de polder weer droogmaken.

Wanneer ik nat de dijk weer opklauter, nodigt het stel me uit voor een kop thee uit een thermosfles. Zij blijkt een Russische achtergrond te hebben en is echt niet onder de indruk wanneer ik over de 900 kilometer lange fietstocht langs de grens van Gelre vertel. Zij is met haar man naar Nijkerk gereden, hemelsbreed een afstand van 4.000 kilometer, maar ze hebben er 14.000 moeten afleggen voordat ze hier via sluiptwegen konden komen. Hij is inmiddels overleden: 'mannen zijn niet sterk, ze kunnen niet tegen stress'. Ze zit nu op de dijk met de beste vriend van haar man. Het stel is duidelijk goed bevriend en genieten van elkaars gezelschap, maar toch wordt er een zekere grens tussen hun gerespecteerd.

Vandaag ga ik een ander gemaal bezoeken, er zijn er immers 8 langs de Zeedijk, en deze ken ik. Het ligt in de winter open en bloot in het veld en is vanaf de snelweg A28 goed zichtbaar. Het is de Parel in de Putter Polder. Het Putter stoomgemaal is kleiner dan die van Arkemheen, het heeft maar een enkele piston, maar het ontvangst is er zeer persoonlijk: door de gemalin (of hoe de vrouw van de bediener van een stoomgemaal ook mag heten). Ze vertelt me dat haar Haagse moeder viel voor een jongen uit Putten, dat haar eigen kinderen op het gemaal zijn geboren en grootgebracht. Dat het hier niet eenzaam was. Alle kinderen op de buurtschool woonden immers buiten en waren aan tegenwind en grote afstanden fietsen gewend. Maar het was wel koud in de winter. De enkelsteens muren hielden de wind die door de polder en van het water waaide, slecht tegen. Inmiddels hebben ze het huis van binnenuit geïsoleerd, wat eerst niet mocht van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Maar het is allemaal piekfijn uitgevoerd, zelfs de serre die aan het woonhuis is gebouwd, valt niet op of uit de toon bij de rest.

Terug op de dijk fiets ik langs het vogelreservaat, een zijarm van het Nuldernauw dat afgeschermd van de vaarroute ligt. Hier raap ik enkele grote ganzenveren op. Ik organiseer wel eens kin

Dan is in de herfst een gesneden ganzenveer leuk om met het inkt van de inktzwam de kinderen hun eigen naam op een stukje papier te laten schrijven. Geschiedenis beleven is kinderspel.

Wanneer ik over het gladde asfalt richting Harderwijk zoef, zie ik op het water botters van de bruine vloot langsvaren. Ook zij zijn op weg naar Harderwijk, waar de Aaltjesdagen gehouden worden. Over het water komen de dreunende beats van de muziek, die dit soort festiviteiten begeleiden, me tegemoet waaien. Botters imponeren en zijn iconische symbolen voor de steden die langs de voormalige Zuiderzee liggen. Dat die steden voor slechts een tiende deel afhankelijk waren van de visvangst, dat het merendeel van de mensen in de landbouw werkte en enkele in de handel, dat mag de pret niet drukken. Het mooie van geschiedenis is, dat je daar uit kunt kiezen wat je op dit moment bevalt.

Dat doet me weer denken aan Sint en Piet. Harderwijk speelt elk jaar in het Sinterklaasfeest een niet te onderschatten rol. De stad heeft de grootste pepernotenfabriek ter wereld binnen haar grenzen. De hele stad ruikt in de zomer al naar de bekende 5 december lekkernij. Gezelligheid kent soms geen grens.

Zelf deze route ontdekken?

Bovenstaande blog gaat over [traject 1](#) van de route [Fietsen over Grenzen](#). Dit traject loopt van Arkemheen naar Harderwijk. [Lees meer over dit traject](#).

Geschreven door Marc Beek

Mijn naam is Marc Beek (54 jaar, Harderwijk) en ik ga Fietsen over Grenzen. Ik ben een ervaren vakantiefietser, dus weet mijn tempo aan te passen aan de schoonheid van het landschap en de bezienswaardigheden op de route. Al fietsend ga ik op zoek naar de geschiedenis van toen en dat in woord verbinden met het leven van nu. Want die grens uit het verleden vormde dan wel ooit een barrière, vaak was het ook een aanmoediging om grenzen te verleggen.